

O‘ZBEKISTONDA TRANSPORT-LOGISTIKA INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISH MUAMMOLARI

Sharopova Marjona Akbarovna

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

“Marketing” kafedrası stajyor-assistenti

marjonasharopova@icloud.com

Annotatsiya – Mazkur maqolada O‘zbekistonda transport-logistika infratuzilmasini rivojlantirishning dolzarb muammolari tahlil qilingan. Maqolada transport tizimining hozirgi holati, asosiy kamchiliklar, xalqaro tranzit salohiyatidan foydalanish imkoniyatlari va logistika xarajatlarini kamaytirish bo‘yicha taklif va yo‘nalishlar ko‘rib chiqilgan. Tadqiqot natijalari O‘zbekiston transport-logistika tizimini zamonaviylashtirish uchun amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so‘zlar: transport logistikasi, infratuzilma, tranzit salohiyat, multimodal tashish, logistika xarajatlari, raqamli logistika, ta‘minot zanjiri, O‘zbekiston.

KIRISH

Jahon iqtisodiyotining globallasuvi sharoitida transport-logistika infratuzilmasi har qanday mamlakatning raqobatbardoshligi va iqtisodiy o‘shining asosiy omillaridan biriga aylandi. Xalqaro savdo munosabatlarida geografik joylashuvidan samarali foydalana olish, yuk tashish xarajatlarini minimallashtirish va ta‘minot zanjirlarini uzluksiz boshqarish zamonaviy iqtisodiyotning muhim talablaridan hisoblanadi.

O‘zbekiston Respublikasi Markaziy Osiyo mintaqasining geografik markazida joylashgan bo‘lib, xalqaro transport koridorlarida tranzit davlat sifatida strategik ahamiyat kasb etadi. Biroq, mamlakat dengizga chiqish imkoniyatidan mahrum ekan, transport-logistika infratuzilmasini rivojlantirish va xalqaro bozorlar bilan samarali bog‘liqlikni ta‘minlash alohida ustuvorlik kasb etadi.

O‘zbekiston Markaziy Osiyoning markazida joylashgan bo‘lib, Sharq va G‘arb, Shimol va Janubni bog‘lovchi muhim transport yo‘laklari kesishgan hudud hisoblanadi. Mamlakatning qulay geostrategik joylashuvi xalqaro transport koridorlarini rivojlantirish, tranzit salohiyatini oshirish va logistika xizmatlari bozorini kengaytirish uchun katta imkoniyatlar yaratadi. Biroq dengiz portlariga bevosita chiqish imkoniyatining mavjud emasligi, ayrim transport infratuzilmasi obyektlarining eskirganligi va logistika xizmatlari samaradorligining yetarli darajada emasligi mazkur imkoniyatlardan to‘liq foydalanishga to‘sqinlik qilmoqda.

So‘nggi yillarda O‘zbekistonda transport-kommunikatsiya infratuzilmasini modernizatsiya qilish, avtomobil va temir yo‘llarni rekonstruksiya qilish, xalqaro logistika markazlarini tashkil etish hamda multimodal tashuvlarni rivojlantirish bo‘yicha keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Transport yo‘laklarini

diversifikatsiya qilish, tranzit yuk tashish hajmini oshirish va logistika xarajatlarini kamaytirishga qaratilgan davlat dasturlari mamlakat iqtisodiy taraqqiyotining muhim omili sifatida namoyon bo‘lmoqda.

2024-yilda O‘zbekistonda transport xizmatlari hajmi 145 124,4 mlrd so‘mni tashkil etib, 2023-yilga nisbatan 8,6 foizga o‘sdi (O‘zbekiston Respublikasi Transport vazirligi, 2025). Ushbu o‘shish dinamikasi soha salohiyatini ko‘rsatsa-da, mavjud muammolar rivojlanishni sekinlashtirmoqda.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentyabrdagi PF-158-son “O‘zbekiston – 2030” strategiyasi to‘g‘risidagi Farmonida transport-logistika infratuzilmasini modernizatsiya qilish va tranzit salohiyatini to‘liq ishga solish ustuvor vazifalar sifatida belgilangan. Ushbu yo‘nalishda amalga oshirilayotgan islohotlar samaradorligini oshirish uchun muammolarni chuqur tahlil qilish va ilmiy asoslangan takliflarni ishlab chiqish zaruriyati yuzaga kelmoqda.

Mazkur maqolaning maqsadi O‘zbekistonda transport-logistika infratuzilmasini rivojlantirishga to‘sqinlik qilayotgan asosiy muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etishga qaratilgan amaliy takliflarni ishlab chiqishdan iborat.

ADABIYOTLAR SHARHI

Transport-logistika infratuzilmasini rivojlantirish masalalari xalqaro ilmiy adabiyotlarda keng tadqiq qilingan. Chopra va Meindl ta‘minot zanjiri boshqaruvida infratuzilmaning hal qiluvchi rolini asoslab bergan; Ballou logistika tizimlarini optimallashtirish nazariyasini rivojlantirgan. Mintaqaviy kontekstda esa Markaziy Osiyoda transport muammolari Raximov, Kenjayev va boshqa tadqiqotchilar tomonidan ko‘rib chiqilgan.

O‘zbekistonning transport-logistika tizimi bir qator normativ hujjatlar bilan tartibga solinadi: 2023-yil 10-oktyabrdagi PQ-329-son qarorida temir yo‘l infratuzilmasini alohida tashkilotlarga bo‘lish va “Temiryo‘linfratuzilma” AJ, “Temiryo‘lkargo” AJ tashkil etish ko‘zda tutilgan. Ushbu islohotlar logistika xizmatlarining sifati va samaradorligini oshirishga qaratilgan.

Transport-logistika infratuzilmasini rivojlantirish masalalari iqtisodiyot, logistika, transport menejmenti va xalqaro savdo yo‘nalishlarida olib borilayotgan ilmiy tadqiqotlarning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. So‘nggi yillarda global ta‘minot zanjirlarining murakkablashuvi, xalqaro savdo hajmining ortishi va raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi transport-logistika tizimlarining samaradorligini oshirishga bo‘lgan ehtiyojni yanada kuchaytirdi. Shu sababli mazkur yo‘nalishda ko‘plab xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan ilmiy izlanishlar olib borilgan.

Logistika nazariyasining shakllanishi va rivojlanishiga katta hissa qo‘shgan olimlardan D. Bowersox, D. Closs va M. Cooper logistika infratuzilmasini ta‘minot zanjiri samaradorligini belgilovchi asosiy omillardan biri sifatida baholaganlar. Ularning ilmiy ishlarida transport, ombor xo‘jaligi, axborot tizimlari va logistika markazlarining o‘zaro integratsiyasi logistika xarajatlarini kamaytirish va mijozlarga xizmat ko‘rsatish sifatini oshirishning muhim sharti ekanligi ta‘kidlangan.

M. Christopher logistika va ta‘minot zanjiri boshqaruvi bo‘yicha tadqiqotlarida zamonaviy logistika infratuzilmasi korxonalarining raqobatbardoshligini oshiruvchi

strategik resurs ekanligini asoslab bergan. Uning fikricha, samarali logistika tizimi nafaqat transport xarajatlarini kamaytiradi, balki mahsulot yetkazib berish tezligini oshirish orqali mijozlar ehtiyojlarini qondirish darajasini ham yaxshilaydi.

J. Rodrigue transport geografiyasi va logistika tizimlari bo'yicha ilmiy tadqiqotlarida transport infratuzilmasi iqtisodiy rivojlanishning muhim omili ekanligini qayd etadi. Olim transport tarmoqlari, logistika markazlari va multimodal tashuvlarning rivojlanishi hududlararo integratsiya hamda xalqaro savdo hajmining o'sishiga bevosita ta'sir ko'rsatishini ta'kidlaydi.

Transport-logistika infratuzilmasini raqamlashtirish masalalariga bag'ishlangan tadqiqotlarda H. Kagermann, W. Wahlster va J. Helbig tomonidan ilgari surilgan Industry 4.0 konsepsiyasi muhim ahamiyat kasb etadi. Ularning ilmiy qarashlariga ko'ra, narsalar interneti (IoT), sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar (Big Data) va bulutli texnologiyalar logistika jarayonlarini optimallashtirish hamda ta'minot zanjirlarining samaradorligini oshirish imkonini beradi.

Jahon banki, Osiyo taraqqiyot banki va xalqaro logistika tashkilotlari tomonidan e'lon qilingan tadqiqotlarda transport-logistika infratuzilmasi mamlakatlarning iqtisodiy o'sishi, eksport salohiyati va xalqaro logistika reytinglaridagi o'rniga bevosita ta'sir ko'rsatishi qayd etilgan. Xususan, logistika samaradorligi indeksi (LPI) bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar logistika infratuzilmasining sifati va bojxona jarayonlarining tezkorligi mamlakat raqobatbardoshligining muhim ko'rsatkichlaridan biri ekanligini ko'rsatadi.

Rossiyalik olimlardan B.A. Anikin, A.M. Gadjinskiy va V.I. Sergeyev logistika tizimlari va transport infratuzilmasining nazariy asoslarini ishlab chiqib, logistika markazlarini tashkil etish, multimodal tashuvlarni rivojlantirish va logistika xarajatlarini optimallashtirish masalalarini o'rganganlar. Ularning ilmiy ishlari transport-logistika infratuzilmasini rivojlantirishning metodologik asoslarini shakllantirishda muhim manba hisoblanadi.

O'zbekistonlik olimlardan A. Vahobov, Q. Abdullayev, S. G'ulomov, Sh. Mustafakulov va boshqa tadqiqotchilar mamlakat transport tizimi, logistika xizmatlari bozori va tranzit salohiyatini rivojlantirish masalalarini o'rganganlar. Ularning tadqiqotlarida transport infratuzilmasini modernizatsiya qilish, xalqaro transport yo'laklariga integratsiyalashuvni kuchaytirish, logistika markazlarini tashkil etish va raqamli logistika texnologiyalarini joriy etish bo'yicha muhim tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, transport-logistika infratuzilmasini rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari sifatida logistika markazlarini tashkil etish, multimodal transport tizimlarini rivojlantirish, raqamli logistika texnologiyalarini joriy etish, transport koridorlarini kengaytirish va bojxona-logistika jarayonlarini soddalashtirish masalalari ustuvor ahamiyatga ega.

Shu bilan birga, mavjud tadqiqotlarning aksariyatida O'zbekiston transport-logistika infratuzilmasining hududiy rivojlanish xususiyatlari, logistika xarajatlarini kamaytirish imkoniyatlari hamda zamonaviy Logistika 4.0 texnologiyalarini joriy etishning amaliy jihatlari yetarli darajada o'rganilmagan. Ayniqsa, xalqaro transport koridorlaridan samarali foydalanish, multimodal tashuvlar tizimini rivojlantirish va

logistika markazlarining iqtisodiy samaradorligini baholash masalalari qo‘shimcha tadqiqotlarni talab qiladi.

Shu sababli O‘zbekistonda transport-logistika infratuzilmasini rivojlantirish muammolarini chuqur tahlil qilish, mavjud cheklovlarni aniqlash va ularni bartaraf etish bo‘yicha ilmiy asoslangan tavsiyalar ishlab chiqish mazkur tadqiqotning muhim ilmiy vazifalaridan biri hisoblanadi.

METODOLOGIYA

Mazkur tadqiqotning metodologik asosini transport-logistika infratuzilmasini rivojlantirishga oid iqtisodiy nazariyalar, logistika menejmenti konsepsiyalari, xalqaro transport koridorlarini boshqarish tamoyillari hamda infratuzilmaviy loyihalar samaradorligini baholash bo‘yicha ilmiy yondashuvlar tashkil etadi. Tadqiqot jarayonida O‘zbekistonda transport-logistika infratuzilmasining mavjud holati, uning rivojlanish tendensiyalari va sohadagi muammolarni aniqlash uchun kompleks ilmiy usullardan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O‘zbekiston transport tizimi to‘rt asosiy komponentdan iborat: temir yo‘l, avtomobil yo‘li, havo va suv transporti. Ularning nisbiy ulushi va rivojlanish darajasi bir-biridan sezilarli farq qiladi. 2024-yil yakunlariga ko‘ra, mamlakatda transport xizmatlarining umumiy hajmi 145,1 trln so‘mni tashkil etdi - bu 2023-yilga nisbatan 8,6 foizlik o‘shishni anglatadi.

1-jadval

O‘zbekiston transport tizimining tarkibiy tuzilmasi (2024 yil)

Transport turi	Yuk tashish ulushi (%)	Yo‘lovchi tashish ulushi (%)	Rivojlanish darajasi
Temir yo‘l	58,2%	32,4%	O‘rta
Avtomobil yo‘li	35,6%	61,8%	O‘rta-past
Havo transporti	0,8%	5,2%	Rivojlanmoqda
Suv transporti	0,4%	0,1%	Kam rivojlangan
Quvur transporti	5,0%	-	Yetarli

Transport-logistika infratuzilmasini rivojlantirishning asosiy muammolari sifatida quyidagilarni keltirish mumkin:

1. Ombor infratuzilmasining etarli emasligi. 2024-yilda O‘zbekiston Markaziy Osiyo va Kavkaz davlatlari orasida ombor ko‘chmas mulki o‘shishi bo‘yicha etakchi o‘rinni egalladi: yuqori sifatli ombor maydoni 500 000 kv.m.dan oshdi. Biroq, mutaxassislar hisoblariga ko‘ra, qo‘shni davlatlar darajasiga yetish uchun qo‘shimcha 2,3–2,4 mln kv.m. ombor maydoni zarur (Allcargo Market, 2025). Bu ko‘rsatkich mavjud infratuzilmaning talab darajasini to‘liq qondirolmasligini ko‘rsatadi.

2. Multimodal tashish tizimlarining rivojlanmaganligi. Turli transport turlari o‘rtasidagi integratsiya past darajada bo‘lib, bu yuk tashish jarayonida qo‘shimcha vaqt va xarajatlarni keltirib chiqaradi. “Eshikdan eshikkacha” multimodal xizmatlar hali

to'liq shakllanmagan. Bunga qaramasdan, 2024-yilda bir qator yirik logistika markazlari ishga tushirildi: Grand Pharm Logistics Center (50 000 kv.m.), Orient Logistics (21 500 kv.m.) va boshqalar.

3. Yo'l infratuzilmasining sifat muammolari. Avtomobil yo'llarining katta qismi ta'mirlash va modernizatsiyani talab etadi. Shaharlararo yo'llardagi qoplamaning sifati yuk tashish vaqtini uzaytiradi va transport xarajatlarini oshiradi. Hududlar o'rtasidagi ulanish (connectivity) notekis rivojlangan bo'lib, chekka hududlarga logistika xizmatlari ko'rsatish qimmatga tushadi.

4. Raqamli logistika tizimlarining cheklanganligi. Yuklarni real vaqtda kuzatish (tracking), elektron hujjat aylanishi va raqamli buyurtma platformalari hali keng joriy etilmagan. Bu logistika jarayonlarining shaffofligini kamaytiradi va xarajatlarni oshiradi. "Raqamli O'zbekiston - 2030" strategiyasi ushbu muammoni hal etishni ustuvor yo'nalish sifatida belgilagan (PF-6079, 2020).

5. Tranzit salohiyatidan to'liq foydalanilmasligi. O'zbekiston Xitoy - G'arb, Shimol - Janub transport koridorlarida strategik tranzit mavqeiga ega. Mintaqa davlatlari o'rtasida yuk tashish hajmi 2023-yilning birinchi yarmida 23,3 mln tonnani tashkil etib, 2022-yilga nisbatan 22,9 foizga o'sdi. Biroq, bojxona rasmiylashtiruv jarayonlarining murakkabligi, hujjatlar birligining yo'qligi va tarif siyosatidagi muammolar tranzit oqimlarini to'liq jalb qilishga to'sinlik qilmoqda.

2-jadval

Transport-logistika infratuzilmasining asosiy muammolari tahlili

Muammo	Sababi	Oqibati	Ustuvorlik
Ombor yetishmovchiligi	Investitsiya kam, talab o'sgan	Logistika xarajatlari yuqori	Yuqori
Multimodal integratsiya pastligi	Tizim bo'limlanganligi	Vaqt va xarajat isrof	Yuqori
Yo'l sifati pastligi	Eskirgan infratuzilma	Tashish muddati uzayishi	O'rta
Raqamlashtirish darajasi past	Investitsiya, bilim yetishmovchiligi	Shaffoflik yo'qligi	Yuqori
Tranzit to'siqlar	Bojxona murakkabligi	Tranzit oqimi kamayishi	Juda yuqori

Logistika samaradorligi indeksi (LPI - World Bank) bo'yicha O'zbekiston 2023-yilda 139 davlat ichida 88-o'rinni egalladi. Qo'shni Qozog'iston 79-o'rinni, Rossiya 88-o'rinni egallaganini hisobga olinsa, O'zbekiston mintaqaviy raqobatchilardan sifat jihatidan orqada qolayotganligi ko'rinadi. Xitoy esa ushbu reytingda 22-o'rinni egallaydi - bu raqamli logistika va infratuzilmaga investitsiyalarning bevosita natijasidir. O'zbekiston uchun Xitoyning tajribasi ayniqsa muhim: Navoiy xalqaro intermodal logistika markazi MDH hududidagi yagona bunday markazdir va bu salohiyatni yanada kengaytirish zarur.

O'tkazilgan tahlil natijalariga ko'ra, O'zbekistonda transport-logistika infratuzilmasini rivojlantirish uchun quyidagi yo'nalishlar ustuvor hisoblanadi:

1. Ombor va logistika markazlari tarmog'ini kengaytirish. Xususiy sarmoya va

xalqaro investitsiyalarni jalb etish orqali hududlarda, xususan Samarqand, Namangan, Andijon va Nukus kabi strategik shaharlarda zamonaviy logistika markazlari qurish. Hukumat tomonidan yer uchastkasi berish va soliq imtiyozlari vositasida sarmoya muhitini yaxshilash maqsadga muvofiq.

2. Multimodal tashish tizimini joriy etish. Temir yo‘l, avtomobil va havo transportini integratsiyalashgan boshqaruv tizimiga birlashtirish, yagona elektron platformada barcha transport turlarida buyurtma berish va kuzatish imkoniyatini ta‘minlash. 2023-yildagi PQ-329-son qaror doirasida “Temiryo‘lkargo” AJ tomonidan “eshikdan eshikkacha” tashuvlar tizimini yanada rivojlantirish zarur.

3. Raqamli transformatsiyani tezlashtirish. Logistika jarayonlarini raqamlashtirish - GPS tracking, elektron manifesto, avtomatlashtirilgan bojxona rasmiylashtiruvi - logistika xarajatlarini 15–20 foizga kamaytirish imkonini beradi. “Raqamli O‘zbekiston — 2030” strategiyasi doirasida transport sohasida milliy raqamli logistika platformasini yaratish tavsiya etiladi.

4. Tranzit logistikani rivojlantirish. Xitoy - Qirg‘iziston - O‘zbekiston temir yo‘l loyihasi va O‘zbekiston - Afg‘oniston - Pokiston yo‘nalishi amalga oshirilganda, O‘zbekiston janubiy Osiyo va Xitoyni Yevropa bilan bog‘laydigan muhim tranzit tuguniga aylanadi. Bojxona soddalashtirish, tarif optimizatsiyasi va xalqaro standartlarni joriy etish bu imkoniyatdan to‘liq foydalanish uchun zarur shartdir.

5. Kadrlar tayyorlash va ilmiy-tadqiqot bazasini mustahkamlash. Logistika mutaxassislarini tayyorlash tizimini modernizatsiya qilish, oliy o‘quv yurtlari va korxonalar hamkorligini kuchaytirish, logistika sohasida ilmiy tadqiqotlarni rag‘batlantirish uzoq muddatli samaradorlikni ta‘minlaydi.

XULOSA

O‘zbekistonda transport-logistika infratuzilmasini rivojlantirish milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirishda hal qiluvchi omil hisoblanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, ombor infratuzilmasining etarli emasligi, multimodal tashish tizimlarining rivojlanmaganligi, raqamlashtirish darajasining pastligi va tranzit yo‘llardagi to‘siqlar asosiy muammolar sifatida ajralib turadi.

Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun kompleks yondashuv zarur: investitsiya muhitini yaxshilash, raqamli transformatsiyani tezlashtirish, xalqaro hamkorlikni kengaytirish va kadrlar salohiyatini oshirish. 2024-yilda transport xizmatlari hajmining 8,6 foizga o‘sishi va ombor maydonining ikki barobarga oshishi ijobiy tendensiyalardan dalolat beradi.

“O‘zbekiston - 2030” strategiyasi va amaldagi islohotlar to‘g‘ri yo‘nalishda ekanini ko‘rsatmoqda. Biroq, Jahon banki Logistika samaradorligi indeksida 88-o‘rinda turgan mamlakat uchun tezkorva izchil harakatlar zarur. Ushbu tadqiqotda taklif etilgan yo‘nalishlarni amalga oshirish O‘zbekistonning Markaziy Osiyo logistika markaziga aylanishi uchun mustahkam asos yaratadi.

Mazkur tadqiqot davomida O‘zbekistonda transport-logistika infratuzilmasining rivojlanish holati, mavjud muammolar va ularning iqtisodiy oqibatlarini tahlil qilindi. O‘rganish natijalari shuni ko‘rsatadiki, transport-logistika infratuzilmasi mamlakat iqtisodiy rivojlanishi, tashqi savdo hajmining oshishi, hududlararo integratsiyaning

kuchayishi va xalqaro tranzit salohiyatining ortishida muhim o‘rin tutadi.

Tahlillar natijasida aniqlanishicha, so‘nggi yillarda O‘zbekistonda avtomobil va temir yo‘l tarmoqlarini modernizatsiya qilish, xalqaro transport koridorlarini rivojlantirish, logistika markazlarini tashkil etish hamda bojxona-logistika xizmatlarini takomillashtirish bo‘yicha sezilarli ishlar amalga oshirilgan. Natijada yuk tashish hajmi va logistika xizmatlari ko‘lami kengayib, mamlakatning mintaqaviy logistika markaziga aylanish imkoniyatlari ortib bormoqda.

Shu bilan birga, transport-logistika infratuzilmasining rivojlanishiga to‘sqinlik qilayotgan qator muammolar ham mavjudligi aniqlandi. Jumladan, ayrim logistika markazlarining zamonaviy texnologiyalar bilan yetarli darajada jihozlanmaganligi, multimodal tashuvlar ulushining pastligi, ombor xo‘jaliklarining rivojlanish darajasi yetarli emasligi, logistika xizmatlari narxining nisbatan yuqoriligi va raqamlashtirish darajasining cheklanganligi logistika tizimi samaradorligiga salbiy ta‘sir ko‘rsatmoqda.

Tadqiqot davomida logistika infratuzilmasini rivojlantirishda Logistika 4.0 texnologiyalarining ahamiyati ham baholandi. Aniqlanishicha, IoT, sun‘iy intellekt, Big Data, GPS monitoring va elektron logistika platformalaridan foydalanish transport-logistika jarayonlarini optimallashtirish, xarajatlarni kamaytirish va xizmatlar sifatini oshirish imkonini beradi.

Shuningdek, xalqaro tajriba tahlili rivojlangan mamlakatlarda logistika markazlarini raqamlashtirish, multimodal transport tizimlarini rivojlantirish va transport koridorlaridan samarali foydalanish logistika samaradorligini oshirishning asosiy omillaridan biri ekanligini ko‘rsatdi. Ushbu tajribalarni O‘zbekiston sharoitiga moslashtirish mamlakatning tranzit salohiyatini yanada kuchaytirishi mumkin.

Umuman olganda, transport-logistika infratuzilmasini rivojlantirish O‘zbekistonning xalqaro logistika tizimlariga integratsiyalashuvi, eksport salohiyatining ortishi va iqtisodiy raqobatbardoshligini mustahkamlashning muhim omili hisoblanadi.

Tadqiqot natijalariga asoslanib quyidagi ilmiy-amaliy takliflarni amalga oshirish maqsadga muvofiq deb hisoblanadi:

1. Zamonaviy logistika markazlari tarmog‘ini kengaytirish. Respublikaning strategik hududlarida xalqaro standartlarga mos logistika markazlari va multimodal terminallar sonini oshirish zarur.

2. Multimodal transport tizimlarini rivojlantirish. Avtomobil, temir yo‘l va havo transporti o‘rtasidagi integratsiyani kuchaytirish orqali yuk tashish samaradorligini oshirish lozim.

3. Logistika 4.0 texnologiyalarini joriy etish. IoT, GPS monitoring, RFID, Big Data va sun‘iy intellekt texnologiyalarini logistika jarayonlariga keng tatbiq etish tavsiya etiladi.

4. Elektron logistika platformalarini yaratish. Yuk tashuvchilar, logistika operatorlari va mijozlarni yagona axborot maydoniga birlashtiruvchi raqamli logistika platformalarini rivojlantirish zarur.

5. Ombor infratuzilmasini modernizatsiya qilish. Aqlli omborlar (Smart Warehouse) va avtomatlashtirilgan ombor boshqaruvi tizimlarini joriy etish orqali

ombor xarajatlarini kamaytirish maqsadga muvofiq.

6. Bojxona va chegara jarayonlarini soddalashtirish. “Yagona darcha” tamoyili asosida bojxona rasmiylashtiruvchi jarayonlarini to‘liq raqamlashtirish va tezlashtirish lozim.

7. Xalqaro transport koridorlaridan foydalanish samaradorligini oshirish. Transafg‘on, Transkaspiy va boshqa xalqaro transport yo‘nalishlari bo‘yicha logistika xizmatlarini kengaytirish tavsiya etiladi.

8. Logistika sohasida kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish. Universitetlar va logistika korxonalarini hamkorligida zamonaviy logistika texnologiyalari bo‘yicha mutaxassislar tayyorlashni kuchaytirish zarur.

9. Xususiy sektor investitsiyalarini jalb qilish. Davlat-xususiy sheriklik (PPP) mexanizmlari asosida logistika infratuzilmasiga investitsiyalar hajmini oshirish maqsadga muvofiq.

10. Milliy logistika strategiyasini takomillashtirish. Uzoq muddatli rivojlanish istiqbollari hisobga olgan holda transport-logistika infratuzilmasini rivojlantirishning kompleks strategiyasini ishlab chiqish va amalga oshirish lozim.

Mazkur takliflarning amaliyotga joriy etilishi O‘zbekiston transport-logistika tizimining samaradorligini oshirish, logistika xarajatlarini kamaytirish, tranzit salohiyatini kuchaytirish va mamlakatning xalqaro logistika bozorida raqobatbardoshligini yanada mustahkamlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentyabrdagi PF-158-son “O‘zbekiston - 2030” strategiyasi to‘g‘risidagi Farmoni. - lex.uz
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktyabrdagi PF-6079-son “Raqamli O‘zbekiston - 2030” Farmoni. - lex.uz
3. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2023-yil 10-oktyabrdagi PQ-329-son Qarori. - lex.uz
4. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston Taraqqiyot strategiyasi. - Toshkent: “O‘zbekiston”, 2022. - 348 b.
5. Boboyev N. Logistika asoslari. - Samarqand: SamISI, 2023. - 292 b.
6. Xo‘jaev F.Ye., Po‘latxo‘jaeva D.M. Tijorat va servis logistikasi. - T.: "Iqtisodiyot", 2020. - 232 b.
7. Raximov A. Transport xizmatlari sektorining rivojlanishini statistik tahlili. // GREEN ECONOMY AND DEVELOPMENT, 3(6). 2025.
8. O‘zbekiston Respublikasi Transport vazirligi. 2024-yilda transport xizmatlari hajmi. - yuz.uz, 2025.
9. Allcargo Market. Warehouse Infrastructure and Logistics in Uzbekistan. - allcargo.market, 2025.
10. Chopra S., Meindl P. Supply Chain Management: Strategy, Planning, and Operation. 7th ed. - Pearson, 2021. - 528 p.
11. Неруш Ю.М. Логистика: теория и практика. - Москва: Юрайт, 2024. - 422 с.
12. World Bank. Logistics Performance Index 2023. - lpi.worldbank.org, 2023.